DE ALGEMEENE TOESTAND ONZER WEST- INDISCHE BEZITTINGEN IN 1806

DOOR

DR. J. DE HULLU,

ARCHIVARIS AAN HET ALGEMEEN RIJKSARCHIEF.

Behalve een paar ophelderingen, die aan den voet der bladzijden haar plaats hebben gevonden, vereischt het hier medegedeelde rapport weinig of geen toelichting. Zooals in den aanhef wordt gezegd, is het opgesteld ingevolge een order van Koning Lodewijk Napoleon van 20 Augustus 1806, toen de oorlog met Pruisen, gelijk de Keizer al in diezelfde maand aan zijn broeder had bericht, onvermijdelijk was geworden en ieder oogenblik kon uitbarsten. De waarschijnlijkheid was niet gering dat Pruisen het onderspit zou moeten delven en een vrede zou hebben te teekenen, die Napoleon's macht in Europa nog hooger zou doen stijgen dan zij reeds was. Dit vooruitzicht opende voor Holland allicht eenige kans om zijn toen door Engeland bezette koloniën terug te verkrijgen, en het zal met het oog op deze mogelijkheid zijn geweest dat Koning Lodewijk aan zijn minister van koloniën, Mr. Paulus van der Heim, ten behoeve van diens ambtgenoot van buitenlandsche zaken Van der Goes, een verslag verzocht omtrent den toestand dier koloniën en van hun belang voor den Staat. Van der Heim droeg deze taak, voor zooveel de West-Indische koloniën betrof, op aan den chef der zoogenaamde „Divisie West”, d. i. aan de afdeeling welke bij zijn departement de zaken van West-Indië behandelde. Hij ontving daarop in het begin van September van dezen de nota,

wier inhoud hierachter volgt. — Spijtig genoeg zijn de in- en uitvoerlijsten, welke er als bijlagen aan waren toegevoegd, niet meer teruggevonden.

*Aan Zijne Excellentie den Minister van
Koophandel en Koloniën van het Koninkrijk
Holland.*

Het heeft aan Uwe Excellentie behaagd bij besluit van den 22 Augustus ll. in handen der Chefs der Eerste en Tweede Divisie bij het Ministerie te stellen een extract uit eene missive van Zijne Majesteit den Koning, geschreven uit Aken den 20 dezer, waarbij Uwe Excellentie wordt geauthoriseerd om aan den Minister van Buitenlandsche Zaken te geven de nodige informatiën tot het formeren van eene nota omtrent het getal, de namen, de bevolking en het belang der koloniën, die zedert het begin van dezen oorlog in 's vijands handen zijn gevallen, met bijvoeging van den tijd wanneer dit is gebeurd, en dit voor zooveel mij aangaat „om aan Uwe Excellentie met betrekking tot de West-Indische koloniën zoodanige opgaven toe te zenden als nodig zijn om aan de intentie van Zijne Majesteit te voldoen”.

Ik zal, teneinde aan deze zoo belangrijke taak zoo veel in mij is te voldoen, vooreerst opgeven de namen, het getal der koloniën, die aan ons gedurende dezen oorlog zijn ontnomen, met bijvoeging van derzelver populatie zooverre dit laatste mij mogelijk zij, en ten tweeden het onberekenbaar gewigt dier bezittingen voor het koninkrijk in eenige bijzonderheden aantonen.

Vooraf moet ik aanmerken dat door den Raad der Americaansche koloniën, ter voldoening aan de requisitie van Zijne Majesteit eene memorie over de W.-I. koloniën op den 2 Julij ll. is ingediend, in welke ook het belang der koloniën is aange-toond op zoodanige wijze, dat ik heb gehaesiteerd of het niet beter ware mij tot dat stuk te refereren dan in veele niet te vermijden herhalingen te vallen. Wanneer ik echter heb geconsidereerd dat die memorie meer strekt om aan Zijne Majesteit een generaal overzicht van onze W.-I. koloniën te geven dan wel meer bijzonder het belang der verloren possessiën te doen kennen, heb ik geoordeeld beter aan de intentie van Zijne Majesteit te zullen voldoen met, hoezeer de zaak uit dezelfde oogpunten moettende beschouwen, eenige meerdere bijzonder-

heden, die in het vertoog hebben moeten worden voorbijgegaan of maar even zijn aangeroerd, in deze memorie te bevatten en die aan het beter oordeel van Uwe Excellentie te submitteren.

Na deze reflectie ter zake tredende zal ik met opzigt tot het eerste point kunnen volstaan met Uwe Excellentie te herinneren dat, daar onze handeldrijvende koloniën St. Eustatius, St. Martin en Curaçao mitsgaders de etablissementen ter kust van Guinea gedurende den oorlog in onze handen zijn gebleven, en dat zelfs Curaçao de aanvallen van den vijand herhaalde reizen met veel roem heeft weerstaan, dit geluk echter den Staat niet is te beurt gevallen ten opzichte van onze landbouwende coloniën op de kust van Guiana gelegen, welke alle in 's vijands magt zijn gevallen, zijnde Essequibo en Demerary overgegaan bij capitulatie, getekend op den 20 September 1803, de Berbice bij capitulatie in dato 25 September daaraanvolgende en Suriname op den 4 Meij 1804 bij eene militaire capitulatie, door een samenloop van omstandigheden gesloten tusschen den militairen commandant en de Engelsche bevelhebbers, in welke wel voor de belangen der bezetting maar niet voor die der kolonie is gezorgd geworden.

Over de populatie dier coloniën vinde ik mij buiten staat Uwe Excellentie naauwkeurige berigten te geven, zijnde de staat derzelve in de laatste jaren zoozeer veranderd dat de vroegere opgaven tot geene genoegzame basis kunnen verstrekken en berigten van lateren tijd, die in dezen oorlog in handen van den vijand zijn gevallen, ontbreken. Geloofwaardige informatiën echter brengen de bevolking van Essequibo en Demerary op 3000 blanken, 6 à 700 lieden van de kouleur, 80.000 negers: totaal 83,700; de Berbice op 600 blanken, 200 lieden van de kouleur, 25,000 negers: totaal 25,800; Suriname op 4000 blanken, 700 lieden van de kouleur, 80,000 negers: totaal 84,700; — totaal der bevolking 7600 blanken, 1600 lieden van de kouleur, 185,000 negers: totaal 194,200, zijnde het getal der gecultiveerde suiker-, koffij- en katoenplantagiën mij opgegeven als volgt: in Suriname tusschen de 4 à 500, in de Berbice 70, Essequibo en Demerary 400: totaal 970, zonder daarbij te rekenen de in de laatste jaren uitgegeven landen ter culture in de kanalen, de Saramacca of langs de zeekusten van Suriname, Berbice en Demerary noch oude plantagiën, die nog gedeeltelijk aan den gang zijn, wanneer het getal voor Demerary alleen verre over de 700 komen zoude.

Hieruit kan Uwe Excellentie reeds ontwaren dat die possessiën verre den voorrang verdienen boven de beste der oude Engelsche possessiën in de West-Indiën wier gronden, alleen voor suiker- en koffij- en niet voor katoencultuur geschikt, beginnen uitgeput te geraken, die voor geen uitgebreide cultuur vatbaar zijn en van tijd tot tijd zijn blootgesteld aan de verschrikkelijkste orkanen, die de vreeslijkste verwoestingen, van welke men zich in Europa naauwlijks een denkbeeld vormen kan, aanrigten.

Ook verdient zeer te worden in het oog gehouden dat onze bovengemelde drie coloniën, hoezeer te voren onder drie verschillende directiën geweest zijnde, ¹⁾ elk op hare wijze de coloniën bestuurd hebbende en dus daardoor in huishoudelijke inrigtingen zeer verschillende, thans in de daad kunnen gezegd worden maar ééne colonie uit te maken, vermids door de uitbreiding der culture Demerary en Berbice reeds door een gebaanden weg vereenigd zijn en door de Engelschen als ééne colonie, althans in het militair, behandeld zijn, terwijl de communicatie tusschen de Berbice en Suriname ook zeer begint te vorderen, zoodat zelfs uit dat oogpunt beschouwd die drie coloniën in het bezit van dezelfde mogendheid dienen te zijn.

Wel is waar dat in Demerary en de Berbice een groot aantal Engelschen zich hebben gevestigd en dat dit getal zedert 1796 nog zeer is geaccresceerd, maar met dat al blijven die beide coloniën Hollandsche coloniën, zoo uit hoofde van het niet min aanzienlijk aantal plantagiën in eigendom van Hollanders zijnde als uit hoofde van het langdurig bezit vóór 1796 en in het bijzonder uit hoofde van de connexiën met Suriname,

¹⁾ Suriname stond van 1683 tot 1795 onder het bestuur van de zogenaaamde Sociëteit van Suriname, een soort van vennootschap waarin tot 1770 de West-Indische Compagnie, de stad Amsterdam en de familie Aerssen van Sommelsdijk (sedert 1770 was de stad Amsterdam ook eigenares geworden van het aandeel der Van Aerssen's) waren gerechtigd.

Demerary en Essequibo stonden onder het uitsluitend bewind van de West-Indische Compagnie tot in 1792, toen de Compagnie ingevolge besluit der Staten-Generaal van 27 Mei 1791 vervangen werd door een van staatswege ingestelde Directie ad interim, die nog in hetzelfde jaar plaats maakte voor een geheel nieuw regeeringslichaam, den „Raad over de koloniën in Amerika”.

Berbice stond onder het bewind van een vennootschap, de Directie van Berbice geheeten, die in wezen bleef tot 1795 toen de kolonie met Suriname en al de overige West-Indische koloniën onder het rechtstreeksch bestuur van den Staat werd gebracht.

welke laatste colonie eene geheel Hollandsche bezitting is, van welke verre het grootste (deel) der plantagiën in handen van Hollanders is, terwijl hare ligging bovenswinds van de overige coloniën het bezit van dezelve in onze handen noodzakelijk maakt om te dienen tot een point van defensie op de kust van Guiana, zoodat hij die meester is van Suriname ook moet geoordeeld worden meester te zijn van de Berbice en Demerary, weshalven het belang van het land onderwedersprekelijk medebrengt, dat de Engelschen van ons territoire op de kust van Guiana geweerd blijven en het bezit dier coloniën geheel en onverdeeld aan ons terugkome.

En dit te meer daar, indien aan de Engelsche eenmaal op de kust van Guiana voet gegeven wierdt (hetzij in Demerary of Berbice hetzij in Suriname, hoe gering dan ook het gedeelte zoude mogen zijn dat hun wierdt afgestaan) welhaast de meeste en beste voordeelen, die de bezittingen opleveren en tot welker beschouwing ik nu overga, uit onze in hunne handen zouden worden overgebracht.

Wanneer Uwe Excellentie maar een oppervlakkig oog slaat op de aanzienlijke uitgestrektheid van vrugtbaar en met veele rivieren en kreeken doorsneden territoire, dat wij op de kust van Guiana bezitten en 'twelk van de Marrowine begint en zich tot op of bij de Oronoque uitstrekt, zal dezelve al dadelijk overtuigd zijn dat deszelfs bezit van het grootste belang is voor eene handeldrijvende natie, die gelijk de onze geene genoegzame territoriale rijkdom tot het drijven van een activen handel bezit, en welke dus in hare overzeesche possessiën de vergoeding voor hetgeen de natuur haar in Europa geweigerd heeft zoeken moet.

Uit dit oogpunt echter is het belang van Essequibo en Demerary en in het generaal van alle onze West-Indische possessiën, op de kust van Guiana gelegen, eerst na de laatste helft van de vorige eeuw algemeen begonnen gevoeld te worden, waartoe niet weinig heeft gecontribueerd dat, daar men Suriname door een voor eene landbouwende colonie geschikt bestuur zag bloeijen, Demerary integendeel hoezeer dezelfde grond en luchtgesteldheid hebbende onder het bestuur van de W.-I. Compagnie zoo zag achterblijven dat, daar in het jaar 1746 reeds 45 rijkgeladen schepen uit Suriname retourneerden, er in datzelfde jaar maar één uit Demerary aankwam.

De Engelsche oorlog van het jaar 1780 deed de W.-I.-Com-

pagnie al meer en meer vervallen en stelde haar buiten staat om haare zaken gaande te houden en nog veel meer om te voorzien in de behoeften van eene landbouwende colonie van die extensie als Demerary was, waarvan de vrugtbareheid voornamelijk door de invasie der Engelschen in 1781 en de herneming door de Franschen ¹⁾ boven allen twijfel was gesteld geworden.

Aan de andere zijde vermeerderden de klagten der planters en ingezetenen aldaar over het bestuur der W.-I.-Compagnie, welk een en ander aanleiding gaf dat, door Hun Hoog Mogende een commissie benoemd zijnde, ²⁾ bestaande uit de Heeren Van Wijn, Lambrechtsen en Wichers, om de zaken der W.-I.-Compagnie en de belangen van den Staat met opzigt tot de Compagnie te onderzoeken, dezelve op den 19 Maart 1787 ter vergadering van Hun Hoog Mogende rapport heeft uitgebragt, in hetwelk de W.-I. handel wordt beschouwd van het uiterste belang te zijn voor de Republiek, uitmakende een van hare wezentlijkste en importantste branches van bestaan voor de ingezetenen, als veroorzakende toentertijd de aanzienlijke circulatie van een capitaal van meer dan 27 millioenen jaarlijks, waaronder de voordeelen van Suriname en de Berbices als destijds onder afzonderlijke directie staande niet begrepen waren, en voorts aanbrengende de renten van zooveele millioenen gevestigd op de meeste der West-Indische plantagiën.

Het gevolg van de deliberatiën van de bondgenoten was, — voornamelijk door den invloed van den laatsten Raadpensionaris van de Spiegel die, ten volle overreed dat het Vaderland het herstel van zijne vervallen zaken in de W.-I. coloniën zoeken moest en in het bijzonder in Demerary met een verbeterd bestuur hier te lande vinden konde en de hooge regeering gedurig op die possessiën wees — dat een zoodanig beter ingerigt bestuur in 1791 wierd ingevoerd, ³⁾ hetwelk

¹⁾ Demerary werd aan de Engelschen overgegeven op 24 Febr. 1781, Berbice op 6 en Essequibo op 8 Maart daaraanvolgende. Zij werden door de Franschen voor ons heroverd in de eerste helft van Februari 1784.

²⁾ Deze commissie werd in 1786 door de Staten-Generaal benoemd, met opdracht om verschillende maatregelen te ontwerpen tot bevordering van den slavenhandel, alsmede een reglement op het binnenlandsch bestuur van Demerary en Essequibo en andere etablissementen en een reglement voor de vaart op onze West-Indische eilanden; inzonderheid had zij te adviseeren over de subsidies door de W.-I.-Compagnie uit de staatskas aangevraagd.

³⁾ Zie hiervóór.

ook aan de uitzigten van Hun Hoog Mogende en den voornoemden heer Raadpensionaris beantwoorde en aan de colonie van Demerary aanvankelijk reeds een geheel ander aanzien gaf, zoodat de Beurs van Amsterdam en Rotterdam, zeker in dit opzigt bevoegde regters, in een adres aan het Staatsbewind in 1802 gepresenteerd, niet schromen te verklaren dat de staat van onze W.-I. coloniën vooral in de laatste jaren vóór den jongsten oorlog zoodanig was, dat dezelve den gelukkigsten invloed op alle takken van ons bestaan deed gevoelen en de strelendste vooruitzigten voor de toekomst wettigde.

De rampen, die het Vaderland zedert het jaar 1795 getroffen hebben, hebben het belang der W.-I. possessiën voor hetzelfde niet alleen niet verminderd maar integendeel zoozeer vermeerderd, dat ik voor mij overreed ben dat dezelve niet alleen nog onder de voornaamste ressources van dit rijk, vooral na den afstand van Ceilon, moeten gesteld worden, maar dat derzelver terugbekoming voor de existentie van dit koninkrijk, als een handeldrijvende staat beschouwd, voor noodzakelijk moet worden gerekend.

De voordeelen intusschen, die de coloniën opleveren, bestaan niet in die schitterende dingen die zoodra men ze opnoemt dadelijk in het oog vallen en de aandacht treffen, maar in dien algemeenen en in veele opzigten onmerkbaaren invloed, die het bezit van vrugtdragende coloniën op den nationalen rijkdom, op het welvaren van duizende individu's van allerlei rang of staat, op de bloey van fabrieken, trafieken, winkels, etc. en in het generaal op de industrie der natie uitoeffend.

Het zij mij gepermitteerd dit in eenige bijzonderheden aan te tonen, hoezeer ik veel zal moeten herhalen hetgeen door den Raad der Americaansche coloniën in zijne hierboven gemelde memorie reeds is geavanceerd, en voorts onder het oog van Uwe Excellentie brengen hetgeen aan dezelve van elders reeds bekend zal zijn, terwijl het aan de andere zijde zeer mogelijk is dat ik mij, uit hoofde van de generale aanvraag en onzekerheid wat eigenlijk voor den Minister van Buitenlandsche Zaken van belang is, mij niet genoegzaam elargere over sommige poincten die denzelven kunnen interesseren dan waaromtrent ik dan nadere meer bepaalde opgaven wagten zal.

Eene colonie van des te groter aangelegenheid voor het moederland moetende worden gehouden naarmate: vooreerst dezelve eene grotere quantiteit van algemeen gewilde producten bij aanhoudendheid en vermeerdering in staat is aan het moeder-

land te leveren; ten tweeden eene grotere quantiteit van goederen uit het moederland trekt; ten derden de scheepvaart die hiertoe vereijst word activer en aanzienlijker is; ten vierden de rijkdommen van de particulieren bij de koloniën geïnteresseerd vermeerderd worden; ten vijfden de indirecte voordeelen ter gelegenheid van dien handel en navigatie meer aanzienlijk en gewichtig zijn; en eindelijk ten zesden de onkosten die de kolonie aan het moederland behoeft te veroorzaken minder zijn, — zoo moeten deze bijzonderheden ook de maatstaf zijn, waarna het belang der W.-I. possessiën voor onze natie moet beoordeeld worden, en ik kan derhalven niet beter doen dan deze zaak uit alle deze oogpunten te beschouwen.

Wat dan vooreerst de quantiteit en de waardij der produkten, die de landbouwende coloniën den lande opleveren, betreft, verzoeken ik Uwe Excellentie het oog te slaan op de hierbij gevoegde lijsten sub A, B, en C, houdende de specifieke opgave van hetgeen elk der coloniën Suriname, de Berbice en Demerary en Essequibo in 1800 aan producten hebben uitgeleverd en welke met elkander bedragen de quantiteit van 28,645,813 % koffij, 21,573,000 % suiker het vat à 1000 %, 10,479,500 % katoen à 250 % de baal, waarvan de prijzen, naar tijd van vrede gerekend, bedragen:

de koffij	à 10 stuivers	f 14,322,906
de suiker	„ 5 „	- 5,393,000
de katoen	„ f 1.—	- 10,479,500
		<hr/>
		f 30,195,406,

terwijl ik tevens sub D. hierbij voeg eene authentique lijst van hetgeen de colonie Demerary en Essequibo zedert 11 Augustus 1797 tot op 2 December 1802 aan produkten heeft uitgeleverd, uit welke lijst in het bijzonder Uwe Excellentie zal kunnen zien de considerabele aanwas die dezelve colonie zedert 1797 is te beurt gevallen en die nog voor verdere uitbreiding vatbaar is.

Ik zal Uwe Excellentie niet behoeven te doen stilstaan bij het voordeel, hetwelk eene som van dertig millioenen, om van andere producten van rum, cacao als andersints niet te spreken, aan algemeen gewilde producten van toenemend vertier in de balans van den nationalen handel oplevert, waarvan hetgeen tot binnenlandsch vertier dient dus van geen buitenland behoeft gekogt te worden en hetgeen overschiet

den grond legt tot een zeer voordeligen activen handel met vreemde natiën, maar ik kan niet voorbij Uwe Excellentie te doen stilstaan bij ht product van katoen.

Uit de lijst D. zal Uwe Excellentie zien hoe de cultuur van dat product in Demerary is toegenomen, dat in de Engelsche eilanden niet opneemt. En het is juist dit point om welke de colonie van eene zoo groote waardij voor de Engelschen is. De katoen voor hunne fabrieken een onmisbaar artikel zijnde en niet rekenende dat zij die kolonie bij de vrede van Amiens zouden moeten teruggeven, hebben zij aan de planters considerabele voorschotten gedaan tot aanmoediging van dezelve.

Het was derhalve niet te verwonderen dat bij de vredesonderhandelingen te Amiens de Engelschen alle pogingen aanwendden om ten minsten eenen concurrenten vaart op Demerary te behouden en dat, toen zulks mislukte, de voornaamste Engelsche huizen van commercie bij zeker request, aan het Staatsbewind gepresenteerd, verzogten om permissie om althans nog eenigen tijd hunne vaart op die colonie te continuëren, doch welk request door de Amsterdamsche en Rotterdamsche kooplieden in het hiervoren aangetogen adres is gerefuteerd, gelijk dan ook het verzoek bij besluit van den 23 Augustus 1802 is gewezen van de hand. Zijn derhalven de coloniën op de kust van Guiana in hunne handen, zoo zijn zij meester van den katoenhandel. Maar zijn dezelve geheel en onverdeeld in de onze, zoo moeten zij willens of onwillens bij ons ter markt komen in een artikel voor hun van de grootste importantie. Hunne al te uitgebreide handel wordt dus in een zeer notabel gedeelte van dezelve van ons afhankelijk gemaakt, terwijl de onze even daardoor merkelyk floreren moet, moettende ook aan de andere zijde als een zeer groot voordeel van die katoenhandel worden aangemerkt dat, wij van dezelve meester zijnde, ook die grondstof met gepaste encouragementen kan dienen om onze fabrieken te releveren en dezelve met der tijd met die der Engelschen te doen mededingen.

Zoo veel belang heeft het koninkrijk, alleen uit dat oogpunt beschouwd, bij de terugbekoming der coloniën, en ik heb derhalve geoordeeld om dit een en ander wat omstandiger aan de attentie van Uwe Excellentie te moeten mededeelen, en ik agt derhalven geheel overbodig aan Uwe Excellentie te observeren hoe noodzakelyk het zij bij eventueele vredesonderhandelingen hetzelfde systema als bij die te Amiens met de

zelfde fermiteit als destijds door onzen minister is geschied worde volgehouden, er aan de Engelschen noch direct nog indirect eenige vrije handel en vaart op onze landbouwende coloniën worde toegestaan, waardoor dit koninkrijk ja in naam vrugtbare coloniën hebben zoude maar de beste voordelen van dezelve in handen van de Engelschen zouden worden overgebracht.

Ik ga over om het belang, hetwelk wij bij de meergemelde coloniën hebben van de zijde van den uitvoer, die uit dit koninkrijk derwaards geschieden moet, te beschouwen.

Gelijk de coloniale producten geene andere markt dan die van het moederland mogen kennen, zoo is het aan de andere zijde van geene mindere noodzakelijkheid dat de coloniën alle de goederen, die zij behoeven, met zoo weinige uitzonderingen als mogelijk is van hier ontbieden.

Uit de lijsten sub E, F en G zal Uwe Excellentie zien wat in elk dier coloniën gedurende het jaar 1800 is ingevoerd, waarvan wel een gedeelte uit Noord-America en de eilanden is ingebracht maar echter het voornaamste gedeelte uit Engeland is afgescheept. Het is uit hoofde van de diversiteit der artikelen moeilijk de preciese waarde van die goederen te bepalen, maar daar men gewoonlijk rekt dat (men) voor elken neger, die men op een plantaage heeft, voor *f* 40 aan goederen zendt, zoude — vermits er gerekend kan worden dat er op Demerary 80,000, op de Berbice 25,000 en in Suriname 80,000 slaven zijn — dit nederkomen op *f* 7,400,000, die jaarlijks uit dit land naar de coloniën gezonden worden behalve hetgeen van wegens de directie tot uitdeling der randsoenen etc. wordt uitgezonden.

En opdat Uwe Excellentie des te gemakkelijker zoude kunnen beoordeelen den weldadigen invloed, die de verzendingen van allerlei goederen, als vivres van allerlei aard, materialen, kledingstukken, bouwstoffen etc. etc., op onze veeteelt, landbouw, trafiquen, fabrieken, winkels en koophandel heeft, heb ik het niet ondienstig geoordeeld aan dezelve te suppediteren een lijst sub H van de voornaamste goederen, die naar de coloniën gezonden worden, met bijvoeging van de gedeelten van het rijk waaruit dezelve komen en welke lijst door de Beurs van Amsterdam in 1768 is opgemaakt om te bewijzen den voordeeligen invloed, welken de W.-I. handel over den gehelen staat en fabrieken en trafieken over het gansche land verspreidde, zoodat er in de daad geen district is in hetwelk de invloed van de W.-I. handel in alle nadruk niet gevoeld wordt.

Niet minder tastbaar zijn de voordelen van de scheepvaart, die tot dat over en weder voeren van goederen wordt vereischt, kunnende het getal der schepen daartoe nodig thans op 200 van allerlei grootte tot 100 lasten toe worden gesteld, die eens in de vaart zijnde op onze timmerwerven getimmerd, gecalefaterd en in onze havenen geequipt worden, hetwelk een nieuw leven aan onze rhederijen verschaffen moet, en welk getal vermeerdert naar mate de coloniën toenemen.

En dat deze bepaling niet te hoog is genomen kan hieruit blijken, dat de gouverneur-generaal van Essequibo en Demerary A. Meertens aan den Raad der Americaansche coloniën in 1803 schreef, dat hij zich vleide dat de coloniën in 1804 150 grote retourschepen naar het moederland zoude kunnen afzenden ten minste als de katoenkrop¹⁾ maar wat medeviel, terwijl er gedurende de weinige maanden,²⁾ die de vrede van Amiëns geduurd heeft, reeds een getal van 96 à 97 schepen in de vaart op de landbouwende coloniën was geëmployeerd, doch waarvan er maar zevenentwintig zijn teruggekomen terwijl er meer dan zestig in 's vijands handen zijn gevallen en de overige of niet uitgevaren of vermist zijn geraakt.

Ten anderen komen alhier in aanmerking de vragtpenningen, die door deze navigatie in den boezem der ingezetenen worden uitgestort en die op 7 à 8 millioenen ten minste kunnen worden geschat, ten derden een getal van vierduizend matrozen, die dus door deze vaart tot den zeedienst geoefend en voor onze oorlogschepen worden bekwaam gemaakt, terwijl eindelijk niet moet worden uit het oog verloren dat al wat onze scheepvaart dusdoende accresseert die der Engelschen afneemt, en dat derhalven deze coloniale vaart zoo niet het enigste althans het beste kweekschool voor de marine van het koninkrijk moet worden gerekend.

Beschouwt men de zaak van de zijde der particulieren, bij de coloniën directelijk geïnteresseerd, zoo komen in aanmerking de eigenaren van en geldschietters op de plantagiën. Het moet toch in mijn oog geen gering voordeel van het bezit der landbouwende coloniën voor een staat worden gerekend, dat daardoor particuliere ingezetenen op eene voor den Staat nuttige wijze hun bijzonder fortuin vermeerderen. En het is in de

¹⁾ D.i. de katoenoogst.

²⁾ De vrede van Amiëns werd gesloten 25 Maart 1802, op 18 Mei daaraanvolgende deed het manifest van Engeland tegen Napoleon opnieuw den oorlog uitbarsten.

daad eene belangrijke waarneming van den beroemden Malouet,¹⁾ dat een planter die op St. Domingo een matige plantage bezat aan het rijk door zijne consumptie, door zijne verzendingen naar zijne plantage en verkoop van retouren, met één woord door de circulatie die hij veroorzaakte, evenveel voordeel aanbrengt als een geheel dorp van den tweden rang. Zijn derhalve de coloniën in onze handen, men heeft in zijne magt om de gronden ter culture aan de ingezetenen uit te geven, daardoor hunne rijkdommen te vermeerderen, de circulatie te bevorderen en de uitgifte van gronden ter culture aan de buitenlanders te modereren zoo als men oordeelt te behoren.

Het zoude mij aangenaam zijn indien ik in de gelegenheid ware om aan Uwe Excellentie te suppediteren eene exacte opgave der plantagiën, die in handen van onze ingezetenen en die in handen van vreemdelingen zijn, dan ook deze zijn door den oorlog achtergebleven, maar ik meen dat kan worden gesteld dat een getal van 800 plantagien, elk ten minste op de waarde van f 150,000 geschat, in het bezit van onze ingezetenen zijn, hetwelk eene vermeerdering van rijkdom van f 120,000,000 veroorzaakt, terwijl het kapitaal van gelden op hypotheek, mogelijk met eene al te milde hand geschoten, op ten minsten f 100,000,000 kan geschat worden, waarvan de intrest, hoezeer meest tegen 6 % beloofd, maar tegen 4 % berekend eene circulatie van vier millioenen veroorzaakt.²⁾

Daar het nu eene zaak van geen gering gewigt kan worden gerekend of dit kapitaal ter dispositie van onze Engelsche naburen zij of in onze handen, zoo ligt in deze omstandigheid eene nieuwe en peremptoire drangreden, om welke het rijk het grootste belang heeft dat dezelve bezittingen, waarvan wij hier handelen, niet in handen van de Engelschen blijven, waardoor die schatten voor onze ingezetenen zeer precair zouden worden en de nog niet uitgegeven gronden alle zouden dienen tot de vermeerdering der rijkdommen van de Engelsche onderdanen.

Ik ga over tot de beschouwing van een ander voordeel uit hoofde van hetwelk de W.-I. coloniën ook van een zeer groot

¹⁾ Pierre Victor Malouet, geb. 1740, bekleedde verschillende ambten bij de Fransche marine en in de Fransche kolonien, en schreef o.a. zijn *Mémoires et correspondance officielles sur l'administration des colonies et notamment sur la Guyane*, Paris 1802.

²⁾ Zie over deze hypothecaire leeningen de Encyclopaedie van Nederl. West-Indië i. v. Negotiatiën.

gewicht voor dit koninkrijk moeten worden gerekend, dat is van de zijde der indirecte voordeelen die ter gelegenheid van den directen handel en navigatie, van welke ik hierboven gesproken heb, zich alomme verspreiden.

Het is eene generale waarheid dat alle directe handel occasioneelen handel veroorzaakt. Een Duitsch koopman bijvoorbeeld, die op de Beurs van Amsterdam of Rotterdam zijne koffij of suiker koopt, koopt ook ter dier gelegenheid alles wat hij verder behoeft of aldaar vinden kan, zoodat ter gelegenheid van dien colonialen handel andere takken van handel welvaren en een nieuw leven ontvangen; de coloniale producten, op onze beursen verkogt wordende, lokken uit hoofde van derzelfver algemene gewildheid en steeds toenemend vertier een aanzienlijk getal vreemde kooplieden in onze koopsteden, welke naar Engeland gaan wanneer de voorschreven coloniën in Engelsche handen blijven.

Dan dit is het niet al, de indirecte voordeelen hoezeer onder geene berekening kunnende vallen hebben voornamelijk den weldadigsten invloed op alle standen van de maatschappij. Uwe Excellentie gelieve te denken aan de bezigheden, aan de winsten die de bezorging der commissiën, assurantiën, het sluiten van contracten etc. aanbrengen, op het laden, lossen, de sleeplonen, de pakhuishuren van de producten en goederen, op de ligterschuiten en wagenvrachten, sleeplonen, die de verzending van goederen en producten naar alle delen des rijks veroorzaken, op het kuipen, repareren van de vaten en wat ik daar al meer zoude kunnen bijvoegen, hetgeen middelen van bestaan en bezigheid aan de mindere classe der maatschappij verschaft.

De weinige maanden, gedurende welke na de vrede van Amiëns de coloniale vaart open is geweest, hebben ten duidelijksten doen zien wat men van die indirecte voordelen te wagten had daar dezelve onder de mindere classe van menschen in de koopsteden bezigheden en middelen van bestaan verschaften, terwijl de stremming van dezelve de doodelijkste stagnatie en armoede onder dezelve veroorzaakt heeft.

Ik zoude bij dit alles nog kunnen voegen de voordelen van den negerhandel, die geheel en alleen ter contemplatie van de landbouwende coloniën moet worden aangehouden en op alle wijzen aangemoedigd moet worden, veroorzaakt (sic) en waartoe de etablissementen ter kust van Guinea de meeste oplettendheid verdienen, en welke negerhandel door Hun

Hoogmogende bij hunne notabele resolutie in dato (24) November 1789 teregt is geoordeeld als „onafscheidelijk van den bloey en voorspoed der landbouwende coloniën en van de gehele commercie”, die uit de koloniën haar leven ontvangt, behalven dat dezelve negerhandel op zich zelfs moet worden gehouden voor een der voordeligste takken van de commercie, in zooverre die zijn invloed verspreidt over een menigte van fabrieken en manufacturen, welker debiet daardoor wordt vermeerderd.

Hoezeer nu alle deze voordelen, met welke ik Uwe Excellentie heb bezig gehouden, voor zeer belangrijk moeten worden gerekend, zoude echter de terugbekoming der coloniën voor schadelijk moeten worden gehouden, indien die onkosten, die die bezittingen veroorzaken de voordelen surpasseerden. Maar alhoewel die kosten sedert het jaar 1802 zeer aanzienlijk zijn geweest en hoewel de kosten der eerste overneming der koloniën van importantie zullen zijn, durve ik echter Uwe Excellentie verzekeren dat met der tijd en een voorzigtig bestuur er zeer wel zoodanige maatregelen kunnen worden genomen, waardoor de uitgaven van de gezamentlijke koloniën in ordinaire tijden te doen niet zullen behoeven te surpasseren de inkomsten der koloniën, en dat al die voordelen met welke optelling ik Uwe Excellentie heb bezig gehouden als zuivere winsten zullen kunnen worden aangemerkt.

Wanneer wij nu hetgeen ik heb gezegd samentrekken en bij de waarde der prodcuten ter somma van f 30,000,000
voegen aan goederen die verzonden worden . . - 7,400,000
aan vragtpenningen die verdiend worden - 7,000,000
de interessen die jaarlijks van de geschoten kapitalen betaald worden - 4,000,000

f 48,400,000

zoo blijkt dat de landbouwende coloniën, thans in handen der Engelschen, een jaarlijksche zuivere winst van tusschen de 48 en 49 millioenen aanbrengen, die bij de uitbreiding dier coloniën nog steeds aanzienlijker wordt, — en wanneer wij daarbij voegen de aanzienlijke vermeerdering van territorialen rijkdom; de waarde van ten minste een honderd en twintig millioenen die directelijk in handen van particuliere ingezetenen is; de indirecte voordelen die zich alomme verspreiden; de waarde der schepen in de vaart gebruikt wordende; de aankweking van zeevarend volk; en de indirecte voordelen die zich ter dezer gelegenheid alomme verspreiden; de verminde-

ring die de Engelsche commercie en handel door de teruggave dier coloniën ondergaat zoo oordeel ik dat het niet twijffelachtig zal zijn, welk het belang zij van den Staat met opzigt tot de door de Engelsche genomen coloniën, en dat ik niet te veel gezegd hebbe wanneer ik dezelve genoemd heb de aanzienlijkste resources van den verarmden Staat en beschouwd, niettegenstaande den staat van uitputting in welke wij ons bevinden, als het beste en zekerste middel om weder het koningrijk tot den rang van een handeldrijvende natie en zeemogendheid te verheffen.

Ik eindige deze memorie met den wensch dat de regering van Zijne Majesteit en het ministerie van Uwe Excellentie door den Godlijken zegen tot dien gewenschten staat van zaken mogen dienstbaar zijn.

Ik heb de eer met verschuldigde eerbied te zijn Uwer Excellentie's zeer gehoorzame dienaar

(geteekend) J. C. VAN DER KEMP.

's Hage den 2 September 1806.